

KWADRANT

DE VAL VAN HET OTTOMAANSE RIJK

Het handelen van mensen is altijd onderhevig aan waarden. Voor leerlingen is dat vaak niet helder. Dat komt omdat die waarden niet altijd even expliciet zijn. Een kwadrant helpt de leerlingen zicht te krijgen op hoe de mensen hebben gehandeld vanuit hun waarden. Het maakt complexe keuzen inzichtelijk. Maar een kwadrant kan ook een bijdrage leveren aan het oefenen van historische vaardigheden, zoals het onderscheid maken tussen oorzaak en gevolg.

Een 'Kwadrant' laat leerlingen:

- argumenteren en redeneren
- oordelen en beoordelen
- herkennen en reconstrueren
- verbanden en samenhang vinden
- voorkennis activeren en gebruiken

Onderwerp	De val van het Ottomaanse Rijk (thema 'het Midden-Oosten')
Activiteit	Leerlingen bepalen of de bronnen een directe of indirecte oorzaak voor de val van het Ottomaanse Rijk laten zien en bepalen of deze een kleine of grote rol hebben gespeeld
Tijdsduur	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo
Instrueren	In de klas is de val van het Ottomaanse Rijk (hoofdstuk 1 van het thema) behandeld Wat: vandaag gaan we kijken naar enkele bronnen waarin oorzaken voor de val van het Ottomaanse Rijk zijn opgenomen Hoe: je bepaalt daarbij of hetgeen beschreven in de bronnen direct of indirect heeft bijgedragen aan de val van het Ottomaanse Rijk Waarom: met deze werkvorm leer je waarde te hechten aan bronnen
Uitvoeren	Iedere leerling krijgt een instructieblad en invulblad. De leerlingen maken individueel de opdracht. Daarna worden de individuele resultaten in een groepje van drie besproken en komt er een gemeenschappelijke kwadrant uit. Vervolgens beantwoorden de leerlingen individueel enkele vragen.
Nabespreken	Wat: waar heb je de verschillende bronnen geplaatst? Hoe: hoe heb je de opdracht aangepakt? Hoe bepaal je waar iets of iemand in de kwadrant komt? Waarom: vraag aan de leerlingen wat ze in de les hebben geleerd? Wat was er anders aan deze manier van werken?

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

KWADRANT

DE VAL VAN HET OTTOMAANSE RIJK

Het Ottomaanse Rijk dat in de dertiende eeuw was gesticht en haar hoogtij vierde vanaf de zeventiende eeuw, ging ten onder in 1922. Historici zijn van mening dat dit voor een groot deel komt door ontwikkelingen die in het rijk speelden en keuzes die Ottomaanse keizers hebben gemaakt. Er zijn zelfs historici, zoals Mostafa Minawi (Cornell universiteit) die stellen dat het Ottomaanse Rijk nog had kunnen bestaan als de juiste keuzes waren gemaakt. In deze werkvorm gaan we kijken naar de oorzaken van de val van het Ottomaanse Rijk: waren dit directe of indirecte oorzaken en speelden ze een grote of kleine rol in de val van het rijk.

Wat moet je precies doen?

- Op de volgende bladzijde staan verschillende bronnen, lees ze allemaal eerst rustig door.
- In iedere bron is een oorzaak voor de val van het Ottomaanse Rijk opgenomen. Probeer die oorzaken uit de bronnen te halen.
- Vraag jezelf af of de oorzaak een *directe* of *indirecte* rol had op de val van het Ottomaanse Rijk.
- Vraag jezelf af of de oorzaak een *grote* of een *kleine* rol kan hebben gespeeld in de val van het Ottomaanse Rijk.
- Plaats het nummer van de bron (oorzaak) in de kwadrant: hoe meer naar rechts hoe directer, hoe meer naar links hoe indirecter, hoe meer naar boven hoe groter de rol en hoe meer naar beneden hoe kleiner de rol.

bron 1 – uit een schoolboek:

‘Daar waar het Midden-Oosten onder de Arabische overheersing tot aan de dertiende eeuw een bloeiperiode had meegemaakt, die de cultuur in West-Europa overtrof, vond dat niet plaats onder de Turkse heerschappij. Kunsten en wetenschappen kregen onder de Turken weinig gelegenheid zich verder te ontwikkelen. Dat was anders in West-Europa. Daar leidden de Verlichting en de wetenschappelijke revolutie tot grote veranderingen. De West-Europeanen zouden de wereld een tijdlang gaan overheersen. Ook het Ottomaanse Rijk viel daaronder.’

bron 2 – de Engelsman Venyard Ellis bezoekt rond 1800 het Ottomaanse Rijk en schrijft over zijn ervaringen, in dit geval over het harem van de sultan:

‘Eenmaal wanneer de sultan een vrouw heeft gekozen om mee naar bed te nemen, gooit hij een luxe zakdoek haar richting uit. De vrouw reageert vol enthousiasme. Nadat één van de onderdanen de vrouw in bad heeft gewassen en voorzien heeft van parfum, wordt ze naar de grootste en meest luxe kamer van het paleis gebracht. De sultan ligt op dat moment al in bed en de vrouw moet aan het voeteneind het bed betreden, als een teken van haar onderdanigheid. Vier of vijf onderdanen blijven de hele nacht in de kamer, om het stel te voorzien van water, zoetigheid en om de vrouw te baden wanneer nodig. Ik kan nu steeds beter begrijpen waardoor de sultan moeite heeft dit immense rijk goed te kunnen besturen.’

bron 3 – in zijn boek *Shattering Empires* (2012) schrijft Michael Reynolds, verbonden aan de Princeton universiteit:

‘Terwijl de industriële revolutie zich door Europa bewoog vanaf de late achttiende eeuw, baseerde de Ottomaanse economie zich nog altijd op de landbouw. Het rijk had niet de fabrieken en molens om zich te meten aan Groot-Brittannië, Frankrijk of zelfs Rusland. Het gevolg was een zwakke economische ontwikkeling en het extra geld dat de landbouw wel opbracht, ging meteen naar Europa om schulden mee te betalen.’

bron 4 – uit een schoolboek:

‘In de loop van de zeventiende eeuw kwam er een einde aan de Ottomaanse veroveringen. De Ottomanen kwamen op hun beurt in moeilijkheden. Nu zij geen oorlogen voerden, behaalden zij ook geen oorlogsbuit meer; die oorlogsbuit was – naast de belastingen – een belangrijke bron van inkomsten waaruit zij hun legers betaalden. De Ottomanen hadden een sterk leger nodig om aanvallen op hun rijk te weerstaan en om de onderworpen volken in bedwang te houden. Om aan voldoende geld te komen ging de Ottomaanse regering geld lenen in West-Europa. Maar omdat deze leningen niet konden worden terugbetaald, was de Ottomaanse regering genoodzaakt steeds meer voorrechten aan West-Europese staten toe te staan.’

bron 5 – in zijn boek *Shattering Empires* (2012) schrijft Michael Reynolds, verbonden aan de Princeton universiteit:

‘Op haar hoogtepunt besloeg het Ottomaanse Rijk het grondgebied van het huidige Bulgarije, Egypte, Griekenland, Hongarije, Libanon, Israël, Palestina, Macedonië, Roemenië, Syrië en het noorden van Afrika. Zelfs als het Rijk van buitenaf niet zou zijn aangevallen, dan geloof ik niet dat het zich tot een moderne democratische natie had kunnen ontwikkelen. Vooral niet omdat er binnen het rijk teveel diversiteit was: talen, culturen, economieën, geschiedenis etc. Homogene samenlevingen democratiseren gemakkelijker dan heterogene. [...] De verschillende volkeren werden door het opkomend nationalisme alsmat opstandiger, wat ertoe leidde dat gebieden zich geleidelijk aan los maakten van het grote rijk.’

bron 6 – uit een schoolboek:

‘Frankrijk en Groot-Brittannië bezetten delen van het Ottomaanse Rijk. Frankrijk bezette Algerije (1830), Tunesië (1881) en Marokko (1912). Libanon en Syrië werden weliswaar niet door Frankrijk bezet, maar de Franse invloed was er groot, omdat Frankrijk zich opwierp als beschermer van de daar wonende christelijke minderheden. Groot-Brittannië veroverde Cyprus (1878), Egypte (1882) en Soedan (1898). Ook bezette Groot-Brittannië enkele steunpunten langs handelsroutes aan de Rode Zee en Perzische Golf.’

bron 7 – de website history.com stelt over het einde van het Ottomaanse Rijk het volgende:

‘Ondanks pogingen om het onderwijs al vanaf 1800 te verbeteren, was het aantal analfabeten in het Ottomaanse Rijk, zeker in vergelijking met Europa, veel te hoog. Schattingen stellen dat rond 1914 slechts vijf tot tien procent van de Ottomaanse bevolking kon lezen en schrijven. Dit had als gevolg dat het rijk een tekort had aan ambtenaren om het rijk te besturen, dokters, militaire officiers en ingenieurs.’

bron 8 – een historicus schrijft:

‘Nadat de jong-Turken hadden geprobeerd om de Ottomaanse samenleving volledig te turkificeren, groeide de weerstand hiertegen onder het Arabische deel van de gemeenschap. Toen Groot-Brittannië beseftte dat het neerhalen van het Ottomaanse Rijk nooit van buitenaf zou lukken, zocht zij contact met de leider van de Arabieren in het Ottomaanse Rijk. Deze Hoessein ibn Ali moedigde de Arabieren in 1916 aan om in verzet te komen tegen de Ottomaanse overheerser. Al snel valt het Ottomaanse Rijk uiteen, wat definitief wordt bij het Verdrag van S1evres in 1920.’

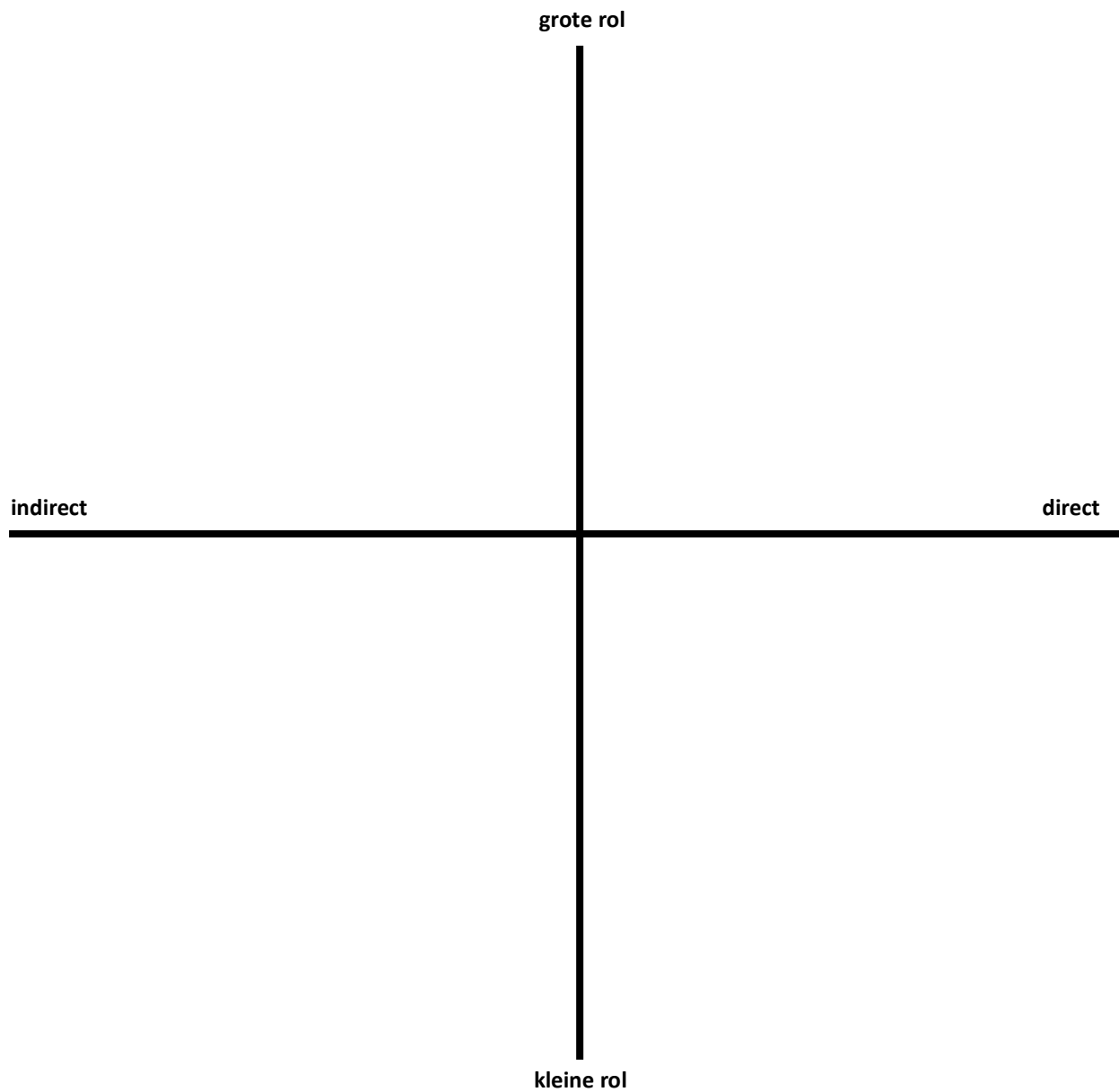
bron 9 – de website history.com stelt over het einde van het Ottomaanse Rijk het volgende:

‘Voordat de Eerste Wereldoorlog begon, had het Ottomaanse Rijk een geheim verdrag gesloten met Duitsland. Dit bleek al snel een zeer slechte keuze. De Ottomanen vochten een heftige oorlog om te voorkomen dat de geallieerden Constantinopel binnen zouden trekken. Uiteindelijk kostte de oorlog het Rijk meer dan een half miljoen slachtoffers en nog eens vier miljoen gewonden. De Eerste Wereldoorlog was een groot fiasco voor de Ottomanen.’

KWADRANT

DE VAL VAN HET OTTOMAANSE RIJK

KWADRANT

DE VAL VAN HET OTTOMAANSE RIJK

Beantwoord vervolgens onderstaande vragen individueel.

1. Bekijk de ingevulde kwadrant. Geef aan welke oorzaak volgens jullie de grootste rol heeft gespeeld in het einde van het Ottomaanse Rijk.

2. Welke oorzaak heeft volgens jullie de kleinste rol gespeeld in het einde van het Ottomaanse Rijk?

3. Uiteindelijk kunnen de oorzaken voor de val van het Ottomaanse Rijk worden verdeeld in twee categorieën: verzwakking van binnenuit en verzwakking van buitenaf. Plaats de oorzaken in onderstaande tabel en kruis één van beide opties aan.

Oorzaak	Binnenuit	Buitenaf

4. Een historicus stelt: 'Het Ottomaanse Rijk is voornamelijk ten val gekomen door fouten en opstanden binnen het rijk.' Geef aan of je het hiermee eens bent.
